

גזירה שווה

הגדרה **לומדים את הדין ממקום אחר שנמצאת בו מילה דומה** (האריך בזה הליכות עולם ד-ב-יד והלאה).

בפירוש "גזירה שווה" נחלקו המפרשים לארבע דעות (עיטור סופרים על ספר כריתות א-ב-א):
 (א) תיבות שוות, שהתיבות מגזירה שווה (מהר"ק, הליכות עולם ד).
 (ב) חלק שווה (בירורי המידות ג-ג-ו, והביא גם את המהר"ק).
 (ג) דין שווה (רשב"ץ).
 (ד) גזירת הכתוב (הערוך גזר ג, קרבן אהרן).

לדוגמא, נאמר בישראל "לא תשימו קרחה" (דברים יד-א) ונאמר בכהנים "לא יקרחו קרחה" (ויקרא כה-ה), ולומדים שכשם שבכהנים חייב על כל קרחה וקרחה וחייב על הראש - כך גם בישראל, וכשם שבישראל החיוב בקורח על מת - כך גם בכהנים (מכות כ).

נקראת גם בכמה שמות נוספים:

(א) בלשון הגמרא נקראת גם "נאמר כאן וכו' ונאמר להלן וכו'" (בירורי המידות ג-ה-ו. אך בגזירה שווה של גילוי מילתא הגמרא נוקטת "נאמר למעלה וכו' ונאמר למטה וכו'" (הליכות עולם ד-ב-יח)).
 (ב) בראשונים נקראת לעיתים "גזירה שווה ממש" על מנת להבדילה מגזירה שווה של גילוי מילתא (תוס' מנחות סא. ד"ה ה"מ, ריטב"א ראש השנה ב: ד"ה הא).
 (ג) לעיתים נקראת היקש (כתובות לח), אמנם לא מצינו שקוראים להיקש בשם גזירה שווה (בירורי המידות ג-ד-יב).

משמעויות נוספות: בשם "גזירה שווה" מכנים לעיתים גם את מה מצינו¹ (רש"ש פסחים כז: על רש"י ד"ה דונן, בירורי המידות ב-ב-א) וגם את סמוכים² (בירורי המידות ד-א-א).

במניין המידות, מידה זו נכללת בשבע מידות של הלל, י"ג מידות של רבי ישמעאל, ול"ב מידות של רבי אליעזר בנו של רבי יוסי הגלילי³.

דינים דומים: גזירה שווה של גילוי מילתא⁴ - בה לא לומדים דין אלא את פירוש המילה (אך גזירה שווה ממש אינה פירוש המילה (בירורי המידות ג-א-א)). ויש שנחלקו לגבי גזירה שווה מסוימת אם היא גזירה שווה ממש או גזירה שווה של גילוי מילתא (כפות תמרים סוכה מג. ד"ה ת"ר).

היקש⁵ - היקש וגזירה שווה שווים בכמה וכמה דברים, כגון: אין היקש וגזירה שווה למחצה, לחומרא מקישינן ועוד (בירורי המידות ג-ה-ח).
 בניין אב⁶ - יש מי שכתב שמידת בניין אב מכתוב אחד היא אחות הק"ו, ובניין אב משני כתובים היא אחות הגזירה שווה, ולכן רבי ישמעאל סידרם מייד אחר ק"ו וגזירה שווה (בירורי המידות ו-ד-ח).

מקורה - אין אדם דן גזירה שווה מעצמו אלא אם כן קיבלה מרבותיו (פסחים סו), ע"ע אין אדם דן גזירה שווה מעצמו.

¹ ע"ע בניין אב.

² ע"ע סמוכים.

³ לפירוטן של שלוש החלוקות ע"ע מידות שהתורה נדרשת בהן בסעיף "החלוקה".

⁴ ע"ע גזירה שווה של גילוי מילתא.

⁵ ע"ע היקש.

⁶ ע"ע בניין אב.